

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายณภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๓๒/๒๕๖๖

วันที่ ๒๓ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง { ศาลฎีกา ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๕ วรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” และวรรคสาม บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้”

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเนื่องจากการค้ามนุษย์เป็นปัญหาที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชน เป็นอันตรายต่อเสถียรภาพความมั่นคงทางสังคม และการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศ หากไม่ได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน นอกจากจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และความมั่นคงของรัฐแล้ว ยังส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางทั้งในระดับภูมิภาค และระหว่างประเทศอีกด้วย ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคดีความที่เกี่ยวข้องทั้งหลายได้รับการพิจารณาพิพากษาอย่างรวดเร็วและเป็นธรรมสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ขึ้น โดยมาตรา ๔๕ วรรคสี่ บัญญัติว่า “ในกรณีที่

อัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการซึ่งอัยการสูงสุดได้มอบหมายลงลายมือชื่อรับรองในฎีกาของพนักงานอัยการว่ามีเหตุอันควรที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัย ให้ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญและให้ศาลฎีการับฎีกา”

ความเห็นของศาลฎีกาที่ว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคำมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๕ วรรคสี่ ที่บัญญัติให้อัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการซึ่งอัยการสูงสุดได้มอบหมายลงลายมือชื่อรับรองในฎีกาของพนักงานอัยการว่ามีเหตุอันควรที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัย ให้ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญและให้ศาลฎีการับฎีกาโดยไม่ต้องแสดงเหตุผลใด ๆ และให้ศาลฎีการับฎีกาของพนักงานอัยการไว้วินิจฉัย ซึ่งแตกต่างจากการรับฎีกาของจำเลย บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวที่กำหนดให้ศาลฎีการับฎีกาของพนักงานอัยการโจทก์ โดยไม่สามารถใช้ดุลพินิจสั่งเป็นประการอื่นได้ ย่อมทำให้หลักประกันสิทธิในการฎีกาของคู่ความระหว่างพนักงานอัยการกับจำเลยได้รับการคุ้มครองที่แตกต่างกัน ไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ขัดต่อหลักความเสมอภาค ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคำมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ กำหนดให้การพิจารณาคดีคำมนุษย์ใช้วิธีพิจารณาคดีระบบไต่สวน ซึ่งศาลมีอำนาจค้นหาความจริงในการพิสูจน์ว่าบุคคลมีความผิดหรือบริสุทธิ์ เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการคำมนุษย์ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการพิจารณาพิพากษาเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม โดยเมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาหรือมีคำสั่งแล้ว มาตรา ๓๘ บัญญัติให้คู่ความมีสิทธิอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีคำมนุษย์ภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่ง ซึ่งเป็นการบัญญัติให้ศาลอุทธรณ์ทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวน และกลั่นกรองคำพิพากษาศาลชั้นต้น สอดคล้องกับหลักการตรวจสอบการพิจารณาคดี (Double Degree of Jurisdiction) ที่คู่ความในคดีที่ศาลชั้นต้นตัดสินชี้ขาดมีสิทธิได้รับการพิจารณาพิพากษาจากศาลลำดับชั้นต่างกันภายใต้เงื่อนไขอย่างเดียวกัน เพื่อเป็นหลักประกันความยุติธรรมให้แก่คู่ความว่าจะได้รับการวินิจฉัยด้วยความถูกต้อง เที่ยงธรรม และรอบคอบ และเมื่อศาลอุทธรณ์แผนกคดีคำมนุษย์มีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว มาตรา ๔๑ บัญญัติให้ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๔๓ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีคำมนุษย์ให้เป็นที่สุด บทบัญญัติดังกล่าวมิได้ตัดสิทธิคู่ความจะยื่นฎีกาแต่อย่างใด โดยคู่ความสามารถยื่นคำร้องขออุทธรณ์ฎีกาต่อศาลฎีกาได้ตามมาตรา ๔๓ หากยื่นขออุทธรณ์ฎีกาแล้ว ศาลฎีกามีคำสั่งอนุญาตคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ยอมไม่เป็นที่สุด ซึ่งหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของการฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีคำมนุษย์ได้บัญญัติรับรองไว้ในหมวด ๔ ฎีกา มาตรา ๔๓ ถึงมาตรา ๔๗ โดยนาระบบอนุญาต (Discretionary Appeal) มาใช้

บังคับกับกรณีของการฎีกาคดีค้ำมนุษย์ ซึ่งมีความแตกต่างจากการฎีการะบบสิทธิ (Appeal as of Rights) ที่กำหนดให้การฎีกาเป็นสิทธิของคู่ความที่ไม่ต้องขออนุญาตต่อศาลฎีกา โดยมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ ให้ผู้ฎีกายื่นคำร้องแสดงเหตุที่ศาลฎีกาควรรับฎีกาไว้พิจารณาตามมาตรา ๔๕ พร้อมกับคำฟ้องฎีกาต่อศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีนั้นภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ มาตรา ๔๔ บัญญัติให้การพิจารณาและวินิจฉัยคำร้องขอฎีกากระทำโดยองค์คณะผู้พิพากษาที่ประธานศาลฎีกาแต่งตั้ง ซึ่งประกอบด้วยรองประธานศาลฎีกาหนึ่งคนและผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาอีกอย่างน้อยสามคน และมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ศาลฎีกามีอำนาจรับฎีกาตามมาตรา ๔๓ ไว้พิจารณาได้ เมื่อเห็นว่าปัญหาตามฎีกานั้นเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาควรวินิจฉัย และวรรคสอง บัญญัติให้ปัญหาสำคัญตามวรรคหนึ่งให้รวมถึงกรณีดังต่อไปนี้ (๑) ปัญหาที่เกี่ยวพันกับประโยชน์สาธารณะ (๒) เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญขัดกันหรือขัดกับแนวบรรทัดฐานของคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกา (๓) คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญซึ่งยังไม่มีแนวคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกามาก่อน (๔) เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ขัดกับคำพิพากษาหรือคำสั่งอันถึงที่สุดของศาลอื่น (๕) เพื่อเป็นการพัฒนาการตีความกฎหมาย (๖) เมื่อจำเลยต้องคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ให้ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต (๗) เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้วอาจมีผลเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ และ (๘) ปัญหาสำคัญอื่นตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา และข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๑๘ ได้กำหนดปัญหาสำคัญอื่นตามมาตรา ๔๕ วรรคสอง (๘) ได้แก่ (๑) คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์มีความเห็นแย้งในสาระสำคัญและศาลฎีกาเห็นสมควรวินิจฉัย (๒) คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ได้วินิจฉัยข้อกฎหมายสำคัญที่ไม่สอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันกับประเทศไทย (๓) คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์กำหนดให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายเพื่อการลงโทษตามมาตรา ๑๔ สูงเกินส่วน (๔) ปัญหาที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง และ (๕) คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์ขัดแย้งกันในสาระสำคัญ และศาลฎีกาเห็นสมควรวินิจฉัย

Handwritten mark

เห็นได้ว่า การขอฎีกาเป็นการขอให้ศาลฎีกาพิจารณาตรวจสอบคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ อันเป็นหลักประกันสิทธิของคู่ความในคดีให้ได้รับความเป็นธรรมตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย วิธีพิจารณาความ โดยพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคำมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ได้บัญญัติให้การพิจารณาและวินิจฉัยคำร้องขอฎีกากระทำ โดยองค์คณะผู้พิพากษาที่ประธานศาลฎีกาแต่งตั้ง ประกอบด้วยรองประธานศาลฎีกาหนึ่งคนและ ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาอีกอย่างน้อยสามคน ซึ่งเป็น ผู้มีประสบการณ์และความชำนาญในการพิจารณาพิพากษาคดี พิจารณาวินิจฉัยว่าจะรับหรือไม่รับฎีกา เรื่องใดไว้พิจารณา โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาว่าปัญหาตามฎีกานั้น ต้องเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกา ควรวินิจฉัยหรือไม่ ซึ่งมาตรา ๔๕ วรรคสอง ได้กำหนดกรณีปัญหาสำคัญให้รวมถึงกรณีตาม (๑) ถึง (๘) ด้วย ถือเป็นกรอบในการใช้ดุลพินิจของศาลฎีกาให้สามารถส่งคำร้องขอฎีกาและกลับกรองคดี ที่เป็นสาระสำคัญอันควรแก่การวินิจฉัยของศาลฎีกาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกาเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็วเป็นธรรมแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้อย่างแท้จริง และเป็นศาลที่เน้นการวางหลักกฎหมายเพื่อเป็นบรรทัดฐานหรือเป็นแนวทางในการใช้กฎหมายของศาลล่าง สามารถสร้างความเชื่อมั่นและความศรัทธาแก่ประชาชนที่มีต่อระบบศาลยุติธรรมตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย การที่มาตรา ๔๕ วรรคสี่ บัญญัติให้ในกรณีที่อัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการ ซึ่งอัยการสูงสุดได้มอบหมายลงลายมือชื่อรับรองในฎีกาของพนักงานอัยการว่ามีเหตุอันควรที่ศาลฎีกา จะได้อวินิจฉัย ให้ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญและให้ศาลฎีการับฎีกา เป็นการบัญญัติให้อัยการสูงสุดรวมไปถึง พนักงานอัยการซึ่งอัยการสูงสุดได้มอบหมายมีอำนาจรับรองฎีกาของโจทก์ด้วย ทั้งที่พนักงานอัยการ มีสถานะเป็นคู่ความฝ่ายหนึ่งไม่ต่างจากจำเลย และสามารถอ้างเหตุอื่นนอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๔๕ วรรคสอง โดยให้ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญและให้ศาลฎีกาต้องรับฎีกาไว้วินิจฉัย เป็นการ กำหนดเงื่อนไขบังคับให้ศาลฎีกาต้องรับฎีกาของพนักงานอัยการไว้พิจารณาวินิจฉัย ไม่อาจวินิจฉัย เป็นประการอื่นได้ ในขณะที่ฎีกาของจำเลยต้องยื่นคำร้องขอฎีกาและให้อยู่ในอำนาจการพิจารณา ของศาลฎีกาว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาควรวินิจฉัยหรือไม่ มาตรา ๔๕ วรรคสี่ เป็นบทบัญญัติ แห่งกฎหมายที่ให้สิทธิแก่คู่ความในคดีคำมนุษย์ในการฎีกาไม่เท่าเทียมกัน ทั้งที่พนักงานอัยการมีสถานะ เป็นคู่ความฝ่ายหนึ่งเหมือนกับจำเลย ควรได้รับสิทธิในกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกันตาม หลักความเสมอภาคที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ ได้บัญญัติรับรองไว้ ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญ ประการหนึ่งของการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยรัฐต้องผูกพันตนต่อหลักความเสมอภาค และจะต้องไม่กระทำการใดหรือตรากฎหมายขึ้นเพื่อให้อำนาจแก่หน่วยงานของรัฐในลักษณะที่ขัดหรือแย้งกับ

๒๓๖

หลักความเสมอภาค แม้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคำมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๕ วรรคสี่ จะมุ่งหมายให้อัยการสูงสุดถ่วงดุลการพิจารณาว่าคดีใดเป็นปัญหาสำคัญอันเป็นเหตุอันควรให้ศาลฎีกาได้วินิจฉัย และในฐานะที่องค์กรอัยการเป็นสถาบันหนึ่งตามรัฐธรรมนูญมีหน้าที่ดูแลผลประโยชน์ของรัฐก็ตาม แต่พนักงานอัยการถือเป็นคู่ความฝ่ายหนึ่งเหมือนกับจำเลย เมื่อศาลอุทธรณ์แผนกคดีคำมนุษย์มีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว คู่ความควรมีสติในการฎีกาเท่าเทียมกัน และให้อยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาลฎีกาว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาควรวินิจฉัยหรือไม่เหมือนกัน ประกอบกับพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคำมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ กำหนดให้การพิจารณาคดีคำมนุษย์ใช้วิธีพิจารณาคดีระบบไต่สวน ซึ่งนอกจากศาลมีอำนาจในการควบคุมและดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีให้เป็นไปตามกฎหมายแล้ว ศาลยังมีอำนาจค้นหาความจริงในการพิสูจน์ว่าบุคคลมีความผิดหรือบริสุทธิ์ เพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นธรรม ถือเป็นหลักประกันสิทธิแก่คู่ความทุกฝ่ายในกระบวนการพิจารณาคดีคำมนุษย์ที่เหมาะสมและเพียงพอแล้ว ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคำมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๕ วรรคสี่ บัญญัติหลักเกณฑ์ในการฎีกาคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ระหว่างพนักงานอัยการกับจำเลยไว้แตกต่างกัน และกำหนดให้ศาลฎีการับฎีกาโดยไม่สามารถใช้ดุลพินิจสั่งเป็นประการอื่นได้ ย่อมทำให้หลักประกันสิทธิในการฎีกาของคู่ความในคดีคำมนุษย์ระหว่างพนักงานอัยการกับจำเลยได้รับความคุ้มครองที่แตกต่างกันและไม่เท่าเทียมกัน เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล และขัดต่อหลักความเสมอภาค จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคำมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๕ วรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และกำหนดคำบังคับให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลเมื่อพ้นสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

(นายเนกตล เทพพิทักษ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ